

En rundvisning i Øster Hornum 1939. *Guide:* *Verner Andersen*

Jeg er født 8. september 1929 oppe på loftet i det hus, der ligger nr. to henne fra gadekæret, kaldet Barberens Hus¹. Mor og Far købte 25 tdr. land, en hedelod mellem Molbjerg og Tårup, hvorpå de ville bygge en hel ny landejendom. Der skete så det tragiske under byggeriet, at min far omkom i en grusgrav, der var på ejendommen. Jeg var da 10 måneder gammel. Mor flyttede så med mig ind til sin søster og svoger Cecilie og Anton Larsen, der havde en købmandsforretning² i Øster Hornum; mor skulle så tage sig af husholdningen, da hendes søster Cecilie ikke var så rask. Min mormor, der var en elskelig ældre dame, boede også ved moster og onkel. Hun havde født 10 børn, hvoraf én døde som spæd. Min mor var den yngste af flokken. Det var så ved moster og onkel, jeg fik mit hjem, og hvorfra jeg har mine første erindringer. Det første jeg husker er min mormor; hun sad ved min seng, når jeg vågnede om morgenen, hun sad med sit strikkesæt, havde et hvidt sjal over skulderen. Det var dejligt trygt at vågne op, og mormor sad der. At det var hende var nok fordi det var hende, der havde bedst tid til at passe mig, som var knapt et år. Moster og Onkel havde to drenge: Arne og Johannes.

Onkels butik

Da mine erindringer så småt begynder da jeg er 3 år, var Johs. blevet 6 og Arne 10 år, så det var et par store lege-kammerater jeg havde. Det jeg mindes fra den tid er, at det var en god tid. For mor var det jo nok svært, hun havde mistet sin mand, og livsdrømmen sammen med ham på en gård og deres eget hjem. Det hjalp hende jo nok, at hun havde meget at se til, med at sørge for os alle samme, for vi boede ret mange i den ikke særlig store lejlighed, der hørte til forretningen.

Alle beboerne i onkels butik

Udover moster og onkel og deres drenge var der mormor, og en mand, der hed Jensen, der hjalp til i forretningen og på værkstedet, hvor der blev lavet træsko og repareret cykler. Så var der Jens Frendrup, der var lillebilvognmand, og så mor og mig, så der var mange, der skulle sørges for hver dag. Der var meget at se til i en husholdning. Der var ikke noget, der hed køleskab, fryser, støvsuger, centralvarme, vaskemaskine eller badeværelse mm. WC, das, hjerterum (kært barn har mange navne) var ude i baghuset; det var et bræt med hul i og spand under.

For mig var det et spændende sted at vokse op. Der var mange omkring mig, og da jeg var den lille, blev jeg nok lidt forkælet. Jeg holdt meget af at være i butikken, men måtte jo lære at jeg ikke måtte røre varerne. Ved siden af butikken var der værksted, hvor min onkel sad og lavede træsko. Der måtte jeg gerne få en hammer og en gammel træsko at hamre på og slå søm i, så jeg legede, at jeg var onkel.

¹ Nibevej 192

² Nibevej 184

Ude i et baghus var der et værksted, hvor der blev repareret cykler. Der blev også lavet og repareret bindersejl til landmændenes høstmaskiner.

Jeg er nu begyndt at gå på opdagelse ude i byen. Der er grusvej gennem byen, der er grøft foran butikken, hvorover der er lagt en gangbro. Men noget af det første jeg husker er, at der kom folk til byen og lagde rør i grøften, og der blev lavet fortove. Vejen blev lavet bedre, og den blev asfalteret. Det der var spændende for mig var damptromlen, der kom og tromlede vejen jævn. Manden, der kørte den, boede hos os i den tid, der gik med at komme gennem byen. Arbejderne havde jo nok langt hjem, formoder jeg. De var antagelig begyndt at asfaltere vejen fra Nibe, og skulle til Sørup, måske helt ud til hovedvej 10. Ham tromlemanden tog mig en gang imellem med ud og køre på tromlen. Jeg måtte gerne sidde og dreje på rattet, da der skulle drejes mange gange før den ændrede retning. Det står for mig, at det var en damptromle. Der var en vandbeholder, der blev fyret under, så når vandet kogte kunne tromlen køre ved det damptryk, der opstod. Jeg var også meget optaget af, at der kom mange mælkevogne med heste for, kørende til mejeriet. Det var også spændende at gå over i skostalden og se smed Jakob stå og sko de heste, der skulle have sko på. Han kunne godt blive noget arrig, hvis de ikke stod ordentlig. En dag fandt de på at jeg skulle hen til barber Søren og klippes, så fætter Johannes skulle følge med mig. Der blev lagt et bræt over armlænene jeg kunne side på, og så gik Søren ellers i gang. Jeg ved ikke om det kildede for meget, men jeg tissede i bukserne så det løb ned over stolen, som jo absolut ikke var en plysstol. Johannes og Søren sagde, at jeg var en lille gris. Det kunne jeg ikke tage mig af, for jeg vidste ikke, hvad en gris var for noget, men jeg har ellers altid siden nydt at blive klippet.

I deres middagspauser kom der en del håndværkersvende, både smede og snedkere, hen i værkstedet, hvor de sad og hyggede sig med en sodavand eller lidt slik og fortalte hinanden historier. Dem ville jeg gerne være sammen med. Der var bare det ved det, at deres sprogbrug ikke var helt stuerent, så jeg lærte jo nogle ordentlige bandeord, men det vidste jeg jo ikke, så jeg kunne ikke forstå at familien blev meget oprevet, når jeg brugte de ord. En gang blev det min møster for meget, så hun lukkede mig inde på WC. Der var bare det, at der var krog på begge sider, så da der var en der var trængende og skulle på brættet, så ville jeg ikke lukke op. Så derefter blev jeg lukket ind i tørvehuset, når jeg havde været uartig; familien skulle jo prøve at få mig lavet til et ordentlig menneske. Det lykkedes jo nogenlunde.

Oppe bag huset var der en stor sanddyng, som vi kunne lege i. Der mødte jeg andre børn; der var Frederik, Lydia, Ellen, og deres mindre søskende. De var børn af bette Marius som boede ved Smedevænget. Jeg ved ikke hvad han lavede, det var nok noget med motor, for der var tit en værre larm derovre, og Marius havde sorte fingre. Der kom en del unge i værkstedet; jeg mener de havde en motorcykel, de drønedede rundt på. Det var ellers ikke almindeligt dengang. Der var nogle af Haase brødrene, som var mine fætre der kom der, de havde det vist vældig sjovt. Bette Marius havde et sjovt tag: når hans bukser var ved at glide ned, kunne han lige hive dem op med albuerne.

Den gamle smed, ham der har skrevet Øster Hornum sangen, havde fået en radio. Vi var inviteret til at komme ind til kaffe en søndag eftermiddag hele familien. De var gået til bords i en anden stue - jeg havde nok fået noget lyst til denne mærkelige kasse med alle disse skruer, som jeg gav mig til at skrue på, så lige pludselig gik den i gang med et mægtigt brøl. Jeg blev godt nok forskrækket, og det gjorde de andre i familien også. De kom jo farende og råbte: "Hvad laver du dreng?". "A trove den sku startes sån". Der var så ikke sket andet end at jeg havde fået skruet helt op og så trykket på startknappen. Jeg kom ellers tit ind til smeden og hans kone Annemine og havde mine træheste med og sad og legede i deres sofa. Deres søn, Kræn, blev mange år senere kæmper i byen og hans søn Tage lever her i bedste velgående sammen med sin Jette og deres hund. Da mormor døde, fik mor og mig den stue hun havde haft. Det var dejligt vi fik en stue for os selv. Jeg havde ellers sovet på kontoret, der lå ved siden af butikken. Der var 3 trin ned til denne. Lørdag aften var der åbent til kl. 8 så det blev sent, inden jeg kunne komme til at sove, da der jo også skulle ryddes op og gøres rent, men jeg syntes lørdag aften var en pragtfuld aften. Der var ellers ingen dikkedarer med at få mig til at sove, det var være med Johs. Jeg ved ikke om han var bange for at sove, men min mor skulle sidde ved ham og holde ham i øret, og hvis hun slap inden han sov fór han op og sagde: "A sover et eno møster". Johs. var god til at plage sin far for noget slik. Hvis jeg opdagede han havde fået noget og spurgte om jeg måtte smage sagde han: "Nej a hårslikke på det hile". Nå, men jeg fik jo nok min del. Johs. var en boglig begavet knægt, der senere kom på realskole.

Der var en ret stor bondegård³ lige over for smed Jakob. Der kom mange mærkelige lyde derovre fra, et par gange om dagen var der et værre skrigeri. Jeg fik at vide, at så var de ved at fodre grisene. Jeg kunne jo ikke forstå, at de skreg sådan, når de skulle have noget at spise. Der var også en brølen, når køerne skulle trækkes ud på marken. De blev bundet til og efter hinanden. Jeg så også de kørte ud og hjem med hestene til og fra marken, jeg var nu blevet 5 år og var blevet meget interesseret i, hvad der foregik inde på gården, så jeg gik der ind en dag og syntes det var spændende, selv om jeg var lidt bange for de store dyr, men de var jo bundne eller lukket inde i stier, så jeg var glad for at gå og kikke på dem. Men en dag mødte jeg bondemanden. Han så noget bøs ud. Hvad han sagde, forstod jeg ikke, men jeg var klar over, at jeg ikke var velkommen og skulle gå hjem. Fandt så ud af, at det heller ikke var et sted de andre børn kom.

Jeg strejfede efterhånden mere omkring i byen og mødte flere børn. Der var karetmagerens Børge, slagterens Willy, vognmandens Børge. Vi var næsten på samme alder, og kunne begynde at lege og tumle med hinanden. Så var der jo også de store børn, der gik i skole, men de var jo noget voldsomme. Det var dog nogle vi så op til.

Efter nogle år på en landejendom ved Tårup flytter i igen til Øster Hornum. Det er til et højt hus⁴, der ligger ved vejen til Guldbæk. Lige før vort hus ligger der en bondegård, deres frugthave går helt op til vor indkørsel, og der er en høj tjørnehæk langs med vejen, så vi bor dejligt i læ. Vi har en stor have da der er en ekstra byggegrund til huset. Jens Frenstrup, som vi boede sammen med, da vi boede ved moster og onkel, skal nu bo hos os. Han får et værelse på loftet og skal også spise hos os. Jeg tror mor lånte pengene af ham til køb af huset, som kostede 9000 kr.

Mor kunne ikke have ejet noget på dette tidspunkt. Det var godt Jens var ved os, han hjalp os med at passe den store have. Han byggede en garage til sin bil, og vi fik telefon, så folk kunne bestille kørsel af ham, han var jo lillebilvognmand.

Vor hus er kun 2 år gammelt, bygget af muremester Anders Jørgensen, som boede der. Han var også jæger. Da vi var oppe og se på huset, havde han en ræv, som han havde fanget levende til at gå i hønsehuset, som lå bagerst i haven. Der var dog ingen høns i huset. Ræven fulgte ikke med i hushandelen. Huset var som man byggede på den tid. I kælderen var der et koldt rum til opbevaring af fødevarer, vaskerum med gruekedel, brændselsrum og WC. I stueetagen var der entré, to stuer, soveværelse, køkken og et lille værelse. På loftet var loftsrum og to værelser. Mie, som jo var en stor pige, fik det lille værelse. Mor, Ejner og jeg sov alle i soveværelset i hver vor seng. Når der var rigtig koldt om vinteren fandt vi drenge dog ud af at kravle i samme seng. Nu skal vi så til at gå i Øster Hornum skole, der er meget større end Binderup skole, og så absolut til det bedre. Nu fik vi bedre bøger og kladderhæfter at

skrive i, så nu skulle det vi skrev ikke tørres væk, som da vi skrev på tavle. Jeg kom i første og Ejner i anden klasse. Der var mange børn, vi nu skulle lære at kende; der var jo mange som jeg huskede fra da vi boede hos moster og onkel i købmandsbutikken. Nu har vi kun 5 minutter til skole og kan løbe hjem i middags frikvarteret og spise, det er dejligt. Mor tog til Aalborg og lærte fransk vask og strygning, og fik meget at lave med det. Hun kom senere til at spille orgel i Kirken, og til at sælge mælk på mejeriet.

For mig er det spændende at komme tilbage til Øster Hornum, som jeg jo så småt var begyndt at udforske, inden vi flyttede til Tårup. Der er kun huse langs med vejene gennem byen og de veje der går ud af byen og enkelte huse på Smedevænget og Skolevej. Det er kun vejen gennem byen, der er asfalteret, alle veje ud af byen er grusveje. Der ligger 7 gårde i byen, der alle har mange dyr. Der er mejeri,

³ Torvet 3

⁴ Øster Hornumvej 3

brugsforening, to købmandsbutikker, malerværksted, skomager, sadelmager, karetmager, to snedkerværksteder, to smede, foderstofforretning, to lastbilvognmænd og en med heste, tækkemand, børstebinder, bageri med forretning, apoteksudsalg, barberforretning, slagtehus med butik, forsamlingshus, vor skole og fodboldbane ude på engen nord for byen. Jo, det er en levende og dejlig by at vokse op i for en knægt.

Så er der jo de mennesker, der bor i byen. Nu vil jeg her i 2006 gå tilbage og hilse på dem, som jeg husker dem.

Op ad vejen mod Guldbæk bor barber Jakob⁵, han er arbejdsmand, men en aften om ugen kan man komme og blive klippet, for vi drenge koster det 25 øre.

Det næste hus der bor Kr. Thorn⁶ han er vognmand og kører med heste, har en hestestald ved huset, kører for det meste grus ud på vejene, han læsser det af i dynger, så kan vejmanden tage af det og reparere hullerne i vejen.

Et hus længere oppe⁷ bor Anna og Anders Poulsen. Hun er datter af muremester Søren Thysøe. Anders arbejder som murersvend i svigerfaderens murerfirma.

Den næste op ad vejen er Anders Jensen⁸. Han er tækkemand; det er ham man skal have fat i, hvis man skal have nyt stråtag på huset. Hans kone Johanne er kogekone og kommer og laver mad, når der skal være fest. Deres børn er voksne. Deres datter Anna, som er en ældre nydelig og rask dame, bor stadig i byen.

I det næste hus bor Laursen, et ældre par⁹. De har en søn der er kørelærer i Nibe, og en datter der er gift med gdr. Kristian Gregersen, der er egnens højeste mand.

I det sidste hus bor Ole Adamsen¹⁰. Han har haft landbrug ude på Tranten, men det har han på grund af de dårlige tider opgivet, er nu arbejdsmand. Han fik dog råd til at bygge et stort hus. De har 8 børn, det er kun de to yngste der er hjemme, Børge og Herdis. Dem kom jeg til at kende godt, deres bror Kaj blev senere gift med vor Mie og blev dermed Ejner og min svoger, det fik vi megen glæde af.

Lige over for os bor Karetmager Kragbæk¹¹. Han laver mange ting i træ, lige fra malkestole, trillebøre og hestevogne. Han er en glad og rask mand, der sammen med sin kone Petra har drengene Svend og Børge. Svend blev uddannet tømrer og flyttede til Bornholm, da han blev gift. Børge var tre dage ældre end mig, og vi havde megen glæde af at lege med hinanden. Han blev karosseri uddannet og overtog sin fars forretning, da han døde. Børge blev ikke gift, hans moder holdt hus for ham til hun døde. Børge fik desværre cancer og døde alt for tidlig, kort tid efter moderen.

⁵ Øster Hornumvej 9

⁶ Øster Hornumvej 11

⁷ Øster Hornumvej 13

⁸ Øster Hornumvej 13

⁹ Øster Hornumvej 17

¹⁰ Øster Hornumvej 21

¹¹ Øster Hornumvej 4

I det næste hus op ad vejen bor Marinus Madsen¹², han gik under navnet Bøsten Marinus, fordi han er børstenbinder, han laver alt muligt i børster og fejekoste. Han er ungkarl - en lidt sjov person, der når han har lavet et stort lager, læs-ser alt det han kan have på cyklen og kører lange ture ud på landet for at sælge sine varer. Marinus har lejet det meste af sit hus ud til Gammel Lassen og dennes kone. De har haft en gård nede mod Guldbæk. Det siges at Lassens kone har født ham 18 børn! Gammel Lassen er en lun rad. Han er meget dygtig til at klippe figurer i pap og papir, så hvis han opdager, der er en af konerne i byen der får lidt topmave, kan han godt finde på at komme listende med en flot udklippet stork.

I det næste hus er der snedker værksted¹³. Der bor Anna og Frederik. Frederik er snedker, reparerer og bygger huse. De er ret unge, men har ingen børn. Anna har en søster, der nok har fået en lille pige i utide. Hende fik de lov at få, hun hed Sonja, en sød pige som de fik megen glæde af. De flyttede senere til Ålborg.

Næste hus der bor Kræn Davids¹⁴ og deres søn Magnus, der var ugift. Han var glarmester - cyklede ud og satte ruder i. Magnus var en meget stille og lidt forsigtig mand, men han klarede sig også efter forældrene var døde.

I det næste hus, der er en bondegård¹⁵, bor Laurids Pedersen. Han driver et pænt lille landbrug, han har en pige der hedder Anna, der er lidt ældre end mig, hendes mor er død. Laurids giftede sig senere med Martine og de fik flere børn. Laurids var i en høj alder, da de fik den sidste. Arne, der nu er pedel ved Øster Hornum skole, må være en af de yngste. Gården blev fjernet undtagen stuehuset, som står endnu. Jorden er bebygget med Birkehøj og dele af Østervang og Højvang.

Nu kommer vi til Sandgraven¹⁶. Det er en gammel sandgrav, der er blevet lavet til et dejligt anlæg. Ned mod byen, lige ud for Lauridses gård er indgangen til anlægget, der er en bred sti med grantræer på begge sider. Man kommer så ind i selve gryden, hvor de stejle skrænter er beplantet med fyrretræer omkring en dejlig stor plads hvor der bliver holdt grundlovs møde. Byens unge samles der og leger sanglege. Der var en elev på mejeriet, der var utrolig god til at synge, han kunne rigtig få gang i det. Der var en sommer, det blev meget populært at spille krocket. Det blev en hel plage for konerne, for mændene glemte helt at komme hjem til spisetid. Det var også en herlig legeplads for vi børn. Nu er der børnehaven på stedet.

Østen for anlægget bor Skov Jens Kristian i et mærkeligt hus¹⁷. Der er fladt tag og så er huset delt på langs. Der er lejlighed i den del der, vender mod syd, i den anden side er der støberi hvor der bliver lavet cementsten. Jens Kristian har lavet en ny sandgrav. Der er tipvognsspor inde fra huset og ned i graven, han kan så læsse en vogn nede i graven, inde i huset er der så et spil, hvormed han trækker vognen ind og tipper læsset af, og får det lavet til mursten. Jens Kristian tog vist også ud på gårdene og slagtede grise. Han havde en sofacykel at køre på. Hans sandgrav er for længst jævnet og der er bygget flotte huse på grunden, Skov Jens Kristians hus ligger der stadig; det er blevet til et flot hus med højt tag.

¹² Øster Hornumvej 6

¹³ Øster Hornumvej 8

¹⁴ Øster Hornumvej 10

¹⁵ Øster Hornumvej 14

¹⁶ Sandgraven 3, Børnehaven

¹⁷ Sandgraven 2

Ned ad vejen ligger Kr. Marks gård¹⁸. Det er en ret stor gård; nogle af husene er gamle med stråtag. De har en stor frugthave med store træer, der går helt op til vor indkørsel. Kr. Mark er en lidt bestemt person, som jeg nok er lidt bange for. Det stammer nok fra da jeg var 4 år og var gået ind på gården og han kom og sagde jeg skulle gå hjem. Sønnen på gården, Jens Peter, var en flink mand, han overtog senere gården og fornyede flere af husene, så det blev en mere moderne gård. Nu er gården fjernet, banken og lægehuset ligger nu på stedet, jorden er bebygget. Det er de flotte bydele Toften og Fyrrebakken.

Næste hus¹⁹ hen mod gadekæret, der bor Tille og skomager Iversen. Han har værksted i kælderen, hvor han sidder og reparerer og forsåler sko, der er skotøjsbutik over værkstedet. Jeg syntes Iversen altid har travlt, han er meget sportsinteresseret, Tille har en ishytte ved enden af huset som hun passer om sommeren, hun har ispinde til 10 øre. Kommer vi to, der har 5 øre hver, vil hun godt dele en til os! Skomagerens har tre børn, Jytte, den yngste, er på min alder, hun er en rar pige.

Næste hus er privatboligen²⁰ til mejeriet. Der bor mejeribestyrer Nørholms. De har en voksen datter, der hedder Anna, der bliver gift med Kold, der er førstekommiss i Brugsen. De får vist en købmandsbuik i nærheden af Ålborg.

Mejeriet²¹ er en stor hvidkalket bygning med facade ud mod vejen, hvor der er en lang perron med to brede døre. Mælken kommer i spande a 40 liter med 14 mælkevogne med heste for ude fra gårdene. Spandene bliver sendt ind af den ene dør, hvor spandene bliver tømt og mælken vejtes fra de forskellige gårde, der har deres nummer på spandene. Spandene bliver så sendt over til udvejningen, hvor der nu kommer returmælk i. Det er nu blevet til syrnede, skummet og kærnemælk, der nu skal med hjem til landmandens kalve og grise.

Jeg holdt meget af at gå nede på mejeriet og hjælpe til og køre med hestene. Ved mejeriet er der også en stor hestestald, som både bruges af mælkekuskene og landmænd, der kommer til byen for at handle og om søndagen, når folk vil i kirke. Så sætter man hestene ind i mejeristalden. Jeg har tjent nogle 25 øre ved at hjælpe med at spænde heste for og fra, når folk kom i deres pæne tøj. Den gamle træbygning er også en herlig legeplads for vi børn.

I det næste hus der bor barberen²² og hans kone, der er damefrisør. De har købt forretningen af Søren, som var den første der klippede mig, dengang da jeg tissede i bukserne. Det er også det hus hvor jeg blev født oppe på loftet. Det nye frisørpar Ellen og Edvard Stenild Andersen er ret unge, da de kommer til byen. De får en datter, som de kalder Anna. De er aktive i byen, de deltager i og sminker, når der er dilettant. Barberen prøver og går op i flere ting. Han graver ørreddamme i haven for at opdrætte fisk. Det gik ikke så godt, det kneb med at få vandet fra bækken til at løbe opad. Han byggede så en stald, hvor han avlede angora kaniner, dem klippede han så og solgte ulden, det var lidt af et tilløbsstykke. Han passede dyrene godt og de så rigtig godt ud, men der var nok for lidt penge i det, så det holdt han med.

Senere købte han en travhoppe, der hed Tenora, en rigtig god væddeløber, som han for det meste selv trænede og også selv kørte i løb på Aalborg Væddeløbsbane. Jo, barberen var en spændende person.

Huset derefter er en købmandsforretning²³. Det er Georg Frederiksen og hans kone Gudrun, der driver den i nogle år. Det varede nogle år inden de fik børn, men så kom der vist 3 sønner hurtigt efter hinanden. Jeg cyklede en gang

¹⁸ Torvet 3

¹⁹ Nibevej 186

²⁰ Nibevej 188

²¹ Nibevej 190

²² Nibevej 192

²³ Nibevej 194

imellem rundt med regninger for Frederiksen. Den gang var det almindeligt at folk ude på landet blev skrevet for det de købte, da folk ringede og bestilte det de skulle have. Det blev så sendt ud med mælkekusken. Der blev så afregnet en gang om måneden, det kunne jo godt blive til mange penge, det var da noget af et ansvar man gav en knægt på 10 år. Jeg tjente lidt penge ved det. Frederiksens solgte forretningen og flyttede til Ålborg, hvor han blev regnskabsfører i en maskinforretning. Ny købmand var Emmy og Emil Jørgensen, der havde den i mange år, hvor den så blev nedlagt og inddraget i privatboligen. De fik en datter, de kaldte Solvej.

Nu kommer vi så hen til Bydammen. Det er et sted, hvor vandet pibler op fra nogle vælde, og løber ud i en bæk, som kommer forbi. Den begynder ude syd for byen og løber gennem hele byen. I udløbet fra dammen står der resterne af en slags turbine, den kunne ved vandkraft lave elektricitet til husene i byen, så man havde lys nogle timer om aftenen. Der blev slukket kl. 10. Turbinen blev ikke brugt mere, der var kommet rigtig elektricitet til byen.

Efter Bydammen ligger der et gammel gult hus²⁴ der er tre små lejligheder i. Huset kaldes fra gammel tid Fattighuset. Jeg tror nu ikke, beboerne er mere fattige end så mange andre. Huset er for længst nedrevet, og en kendt person i byen, Henry Dollerup, har bygget et nyt hus på stedet.

Nu kommer vi så til Anders Ølands gård²⁵, som er en pæn og velholdt gård. Det er en lidt besværlig gård at drive, da det meste af gårdens marker ligger helt ude sydøst for byen, 1 km. fra gården, så det er en lang tur med køerne, når de skal på græs. Øland er en gemytlig mand, der kommer i snak og kontakt med mange mennesker på hans mange vandringer gennem byen. Han går jo også ud og flytter køerne som står i tøjr, flere gange om dagen. Der er også megen kørsel gennem byen med heste og vogn. Det, de avler på marken, skal fragtes hjem, og møg og ajle køres ud på markerne. Dorte og Anders Øland har en datter, der hedder Ditte. Hun bliver gift med Kaj Nielsen, der er en meget vellidt andenlærer ved skolen. Han bliver

senere skoleinspektør ved Sønderholm skole. Gården er nu hobby landbrug, alle arealerne sydøst for byen er solgt fra og er nu bydelene med den nye skole, Degnevang, noget af Østervang, Ølandsparken og Søndervænget. Gården er den sidste på den side af den gamle Nibevej. Der er nu lavet en ny indkørsel til byen over engen. Den gamle med dens sving var så absolut den kønneste.

Nu skal vi over på den anden side af vejen og lidt længere ud. Der bor vognmand Hans Bech²⁶, han har 2 lastbiler, kører med alt, lige fra grise og køer til slagteri og levemarkeder, sand og grus til byggepladser, kartofler til spritfabrik, tørv fra mosen, og om vinteren ryddes der sne med sneplov. Det er hårdt arbejde at være vognmand. Al på- og aflæsning foregår pr. håndkraft. Tiplad og læssegrab er ikke opfundet. Anna og Hans Bech har sønnen Erik. Han går i sin fars fodspor og driver forretningen videre i mange år, med efterhånden mere moderne materiel. Erik bliver gift med Inga Munk, der arbejder i den kommunale administration. De får børnene Lene og Morten, der er tvillinger, og Anne Mette. Morten, der hjalp sin far med forretningen, omkom desværre ved en trafikulykke som ganske ung.

Ind mod byen igen kommer vi til Thomas Madsens gård²⁷. Den har nye udhuse, men et lidt ældre stuehus med stråtag. Gårdens jorde er samlet ved gården, så den er nem at drive. Der er sortbrogede køer, og kvægavlsforeningens tyr er opstaldet der. Omegnens landmænd kommer så trækkende med deres køer og får dem ikælvat. På marken er der en stor bakke med kridtgrav, hvor landmændene henter kridt til deres marker. Thomas Madsen er udadvendt, leder gymnastik og er med i sparekassesarbejdet. Sigurd der var den ældste af de ca. 7 børn, bestyrede gården i mange år. Jonna, der var lidt en efternøler, er lidt yngre en mig.

²⁴ Nibevej 196

²⁵ Nihøjevej 2

²⁶ Nihøjevej 10

²⁷ Nihøjevej 14

Ovre på den anden side af Nihøjevej er der en byggegrund²⁸ som ejes af uddeler Kjøbsted. Der starter han op med at lave en rævefarm, sølvræve. Det var noget af et tilløbsstykke, da der var åbent hus, Farmen blev senere flyttet længere ud af Nihøjevej til vejmand Ingeman Sørensen og udvidet betydeligt, måske også med mink. Ingeman, der var meget interesseret i fortiden, er den mand, der har fundet mange af de fortidsminder, der er på Arkivet og Skolen.

Så kommer vi til vejen op til vor flotte højtliggende Kirke. Det næste hus ved vejen, der bor Muremester Søren Thrysø²⁹. Hans hus ligger på en stor grund. Søren er en stille lun jyde. Hans kone Martine er en lattermild lille kone. Der blev holdt søndags skole i deres hjem, hvor også min fosterbroder Ejner og jeg gik. Det var lidt for alvorligt, vi var ikke så glade ved det, blev også drillet lidt med, at der kommer de hellige. Søndags skolen gik nok lidt på omgang, var også i andre hjem, eller ovre i skolen. Thrysøs har 5 børn, der er gift, sønnen Jakob var også murer. Det er nu hans søn Søren, der nu som tredje generation driver firmaet videre.

Vi kommer nu forbi Præstegårdsdammen og til et lille hus, der bor Louise³⁰, hun er handicappet og halter meget. Hun er en dygtig syerske. Hun har en lejer, der hedder Marie til at bo ved sig. Marie vil godt lige lave et lille besøg lige før folk skal til at spise til middag, så når hun bliver budt med til at spise siger hun: ”Nej tak, det kan a da et vær beken, nå men sin i nøder mæ, så sejer a da så møj manne tak”. Men det kneb nok lidt med nødelsen, folk havde lidt sjov af det.

Nu kommer vi til Brugsen³¹, men mellem Louises hus og Brugsen går der en sti ind til en træbro, der går over Præstegårdsdammen til præstegården. Det er kun en gangbro. Brugsen, der ligger lige over for mejeriet er en lang hvidkalket bygning, med to fløje bagud, hvor uddeleren har bolig i den ene. Ud mod vejen har butikken udstillingsvinduer, indenfor er der en lang disk i hele butikkens længde. Bag ved er der masser af skuffer og hylder, da de fleste varer kommer hjem i sække, hvorfra skufferne fyldes. Det drejede sig om sukker, mel, gryn, salt m.m. Det blev så vejret op, når folk kom og bestilte det, de skulle have. Det

var en helt anderledes Brugs dengang end i dag. Mælk fik man på mejeriet, kød ved slagteren, brød ved bageren. I dag kan man købe det hele i Brugsen. Dengang i gamle dage havde brugsen også mange ting til landbruget, værktøj og redskaber. Der blev også solgt kul, koks og briketter fra et træhus, der lå ved butikken. Bag disken var der 2-3 kommisere plus 1 lærling til at ekspedere kunderne. Der var mange ude på landet, der sendte bud med mælkekuskens til Brugsen. Man havde en brugsbog, deri skrev man hvad man skulle have, så når mælkevognen kom til mejeriet, kom en af kommiserne ud og hentede bogen og fik det, der var bestilt pakket sammen og bragt ud til mælkevognen, der havde en kasse, der var beregnet til det samme. Det var noget af en service fra mælkekuskens side at fragte varer ud, men der vankede jo af og til en cigar og en tår kaffe.

Nu kommer så vejen over til skolen og præstegården³², der er en bondegård. Når man drejer ind mod gården fra Gl. Skolevej ser man den store ret flotte hovedbygning, hvor præsten bor. I den sydlige ende er der forpagterbolig. Til venstre ligger den store lade og den lange staldbygning, til højre er der vognport og garage. Præstegården har engang været en stor gård, hvorfra der er blevet udstykket mange mindre ejendomme. Nu her i 1938/39 er gården ved at blive nedlagt som landbrug. På det største samlede areal ud efter Harrild til bygger Ejner Jensen, der har været bestyrer på Præstegården, en hel ny gård. De andre arealer ude omkring Katbakken og engene nord for byen bliver fordelt mellem de små ejendomme. De våde enge neden for Katbakken, hvor vandet pibler op af jorden og danner en bæk, som risler gennem hele byen hen forbi Gadekæret og bliver til Hasseris Å, blev inddraget til en ny fodboldbane, og man gik så i gang med det kæmpe arbejde det var at dræne engen og få kørt jord ud ovre fra skrænten. Det foregik alt sammen med heste og menneskekræfter og blev til Himmerlands

²⁸ Nihøjevej 7

²⁹ Nihøjevej 1

³⁰ Nibevej 193

³¹ Nibevej 189

³² Nibevej 191

flotteste Stadion. Det blev indviet 1940. Katbakken er en stor bakke med blandet skov. Der blev der lavet gangstier. Det var især bageren, der lagde et stort arbejde i det. Nu i 2005 er der udvidet med flere stier i området og lavet 3 overnatnings bjælke hytter og friluftsteater, et rigtig dejligt område. Tilbage til præstegården. Der blev den store lade under den tyske besættelse brugt til opbevaring af tørv, der blev gravet i Hæsum mose. Mejeriet havde den ene halvdel, kommunen den anden. Mor købte også tørv af kommunens lager. Det var Ejner og mig der kørte dem hjem, vi lånte Hans Årups islandske heste og vogn. Det var også det køretøj, der kørte tørvene over til mejeriet. Efter besættelsen blev den gamle præstegård nedrevet og der blev bygget en helt ny præstebolig på stedet, hvor den ligger pænt med park og dam.

Nu kommer vi til den gamle skole, der i dag er husflidsskole³³. Den ser ud som dengang, den gamle toiletbygning er dog nedrevet. Lige over for skolen ligger lærerboligerne³⁴ til første- og andenlærer. Ved den nordre ende er der en bygning med garage og kirkestald, denne bygning er nu lavet om til bolig. I det sidste hus på Skolevej der bor Marie og Lars Nielsen³⁵ på deres gamle dage. De har haft en gård ude i Harrild og sat 4 sønner og 2 døtre i verden. Den yngste, Magda tog til USA da hun blev voksen.

Igen over mod byen kommer der et gammelt hus med stråtag³⁶, der bor Sine Ravnkilde der er ugift. Hun har gået og passet sine forældre, der nu er døde. Sine er en rar pige, hun kommer og hjælper mor med vasketøjet. Flytter senere til en nevø, der har købt landbrug, for at passe hus for ham. Oda og Gunner Mikkelsen, der køber det gamle hus bor i det nogle år, fjerner det så og bygger en rødstensvilla på stedet.

I det næste hus over mod byen, dér boer Karen og Niels Hansen³⁷, der nyder deres otium. De har haft en af de 5 landejendomme oppe på Præstemarken, der i første omgang er udstykket fra Præstegården. Bækken, der løber gennem byen, kommer lige forbi deres hus. Der er flere små vælde, der pibler op i kanten af bækken. Der har Niels muret et lille hus over en af dem, hvor så det kolde vand fra vældet risler gennem, det fungerer så som en slags kølerum. Der er så flere afsatser, hvor man kan sætte mælkekander og små spande med mælk og andre fødevarer, der skal holdes kolde nede i det kolde vand. Det var rigtig godt om sommeren, der var jo ikke opfundet køleskabe. Mor havde lov til at bruge Nielses kølerum så der har jeg cyklet frem og tilbage mange gange om sommeren. Vi havde ellers en rigtig god kold nordvendt kælder i vort hus.

Det næste vi kommer til er Dagny og Peter Røns hus³⁸, der ligger på en meget stor grund, jeg tror der er 1 tdr. land. Det er et gammelt landbrug, de har også ca. 10 tdr. land. ude på Halvøen, det er lejet ud og senere solgt til Kresten Jakobsen. Peter er en spændene mand, der har gang i mange ting. Han har gartneri og passer kirkegården og har også kørt lastbil ved Jens Haase, hvor han mødte og blev gift med Dagny, der var kontordame og senere blev bestyrer af sygekassen. De fik to børn. Peter Røn var meget interesseret i radioer og rigtig god til at reparere dem. Han lavede også en lille maskine til at skære tobak, som folk avlede i deres haver under krigen, da tobak var rationeret. Peter havde også

³³ Gl. Skolevej 5

³⁴ Gl. Skolevej 4

³⁵ Gl. Skolevej 2

³⁶ Gl. Skolevej 8

³⁷ Gl. Skolevej 10

³⁸ Gl. Skolevej 2 - 14

kølehus ved bækken. Nu i 2005 er bækken rørlagt, huset nedrevet, grunden bebygget med villa og rækkehuse, kaldet Røns Vænge.

Det næste hus er slagterens³⁹. Der er butik og slagtehus. Det ligger ud mod vejen gennem byen ved siden af brugsen. Slagteren hedder Frits Hansen, jeg husker ikke hvad hans kone hed. De har 3 børn: Margit og Villy er tvillinger og på min alder, og så er der efternøleren Nansy. Villy har jeg leget meget med, han var lidt af en slagsbroder. Familien flyttede fra byen. Mange år senere, da jeg havde en af ejendommene på Præstevangen, dukkede Villy op, han cyklede rundt og solgte tøj, det man kaldte en uldkræmmer. Han så lidt forhutlet ud, jeg tror mor købte lidt tøj af ham, og jeg fik en snak med ham om gamle dage. Jeg har ikke mødt ham siden. Slagterforretningen blev overtaget af Valdemar Jensen, der havde en gård i Mølbjerg, hvor han så ansatte en bestyrer. Jeg tror godt man kan sige, at Valdemar var amatør som slagter. Efter et par år blev både gård og butik solgt. Ny slagter var Georg Jensen og hans kone. Georg drev forretningen professionelt og dygtigt i mange år, indtil den holdt op og blev solgt. Butikken blev inddraget i boligen og står i dag som et pænt stort hus. Georg byggede et gulstenshus på en grund, han havde købt af Peter Røn.

Det næste hus er malerens⁴⁰. Det ligger i svinget og lige over for moster og onkels forretning, hvor jeg boede, da jeg var lille. Ejeren var malermester Hovgård, ham kaldte vi bare Måleren. Han malede og tapetserede for folk, hans kone Emmy passede telefoncentralen. Den var jo blevet opfundet så folk kunne ringe til hinanden. Malerens havde efterhånden 7 børn, men der var så stor alders forskel at de ældste var voksne inden de sidste var født. De to, jeg kom til at lege med, var Knud Erling og Folmer. Bag deres hus lå der to gamle huse, det ene blev brugt til garage og værksted, det andet var nærmest en faldefærdig ruin, det var et sted hvor vi gerne ville lege. Maleren spillede også orgelet i kirken om søndagen. Gammel Hovgård, som var far til maleren, boede oppe på loftet. Han havde været skolelærer. Han var en lille tyk mand, der havde et flot hvidt overskæg, der var blevet helt gult af, at han altid gik og røg på en lang pibe. Malerens børn var ikke ret store, men de kunne løbe utrolig hurtigt, og var senere i skolen meget dygtige.

Lige over for os boede skrædder Villadsen⁴¹, han gik på en mærkelig måde, jeg fandt efterhånden ud af årsagen, han havde et ben af træ. Trods det så gik han hver morgen en lang tur ud af byen og hjem igen. Han sad så ellers hele dagen på et bord inden for vinduet og syede bukser og jakkesæt til folk, så havde han taget træbenet af. Vælesen som vi kaldte ham, og hans kone Else havde medicinudsalg fra Nibe Apotek. Deres børn var flyttet hjemmefra.

I det næste der bor Anna Røn⁴², hun er moder til Peter Røn. Hun er enke og har en ugift datter, der hedder Klara boende ved sig. Klara gør rent i skolen.

Nu kommer vi til Jens Haases snedker og foderstofforretning⁴³, der nok er byens største arbejdsplads med flere snedkersvende på værkstedet og folk i foderstofflen. Jens Haase var min mors storebror. Der var 25 år imellem dem. Han og hans kone Johanne havde 10 børn 7 sønner og 3 døtre. De fleste af drengene hjalp til i firmaet. Jeg var lidt stolt over de store fætre, jeg havde. Den yngste, Ove, var 5 år ældre end mig. Vi børn i byen havde meget sjov med at lege på den store tømmerplads, der lå hvor Haases gård nu ligger. Der blev foderstofflen senere flyttet hen og sønnen Otto overtog denne. Karl, der skulle overtage snedkerværkstedet, blev alvorlig syg af tuberkulose, så det blev solgt til en anden snedker, der drev det nogle år, hvorefter det blev nedlagt. Karl blev heldigvis helbredt så han og Ove startede op på ny et andet sted i byen. Alle Haase-børnene er ikke mere, tilbage i byen er kun Ottos Karen og Oves Karen

³⁹ Nibevej 187

⁴⁰ Nibevej 185

⁴¹ Nibevej 183

⁴² Nibevej 181

⁴³ Nibevej 179

og deres sønner Svend og Henrik, der har andet arbejde. Haase firmaerne er nedlagt, tilbage står min-
det, bydelen Haases Gård.

Næste hus er forsamlingshuset⁴⁴. Der er en lejlighed, hvor værtsparret Mie og I.C. bor. Hvorfor han blev kaldt I.C. ved jeg ikke, jeg mener hans rigtige navn var Kristian Lassen, han var broder til smed Anders og til Rigmor, der var gift med Johan Adamsen. De var ud af gammel Lassens børneflokk, som jeg har ladet mig fortælle skulle have været på 18 børn! Mie og I.C. havde fire børn: Doris, Nancy, Leif og efternøleren Marianne. Forsamlingshuset brugtes til gymnastik, både af skolen og ungdommen, til dilettant, Nordjysk Bio kom også forbi en gang imellem, op til valg var der politiske møder, foruden der blev holdt fester. Om lørdagen var der tit bal, så blev der danset. Var der lidt jalousi om pigerne, ja så kunne der jo godt opstå lidt slagsmål. Min mors opdragelse af mig var, at jeg ikke måtte gå til bal!

Ved siden af forsamlingshuset lå byens vandværk. Det var et stort fremskridt for byen, da det blev lavet.

Næst efter byggede Anders Jørgensen et hus⁴⁵ i bungalow stil, efter han havde solgte sit gamle hus til min moder. Der drev han i mange år sit murerfirma fra. Anders var en foretagsom mand, var ivrig jæger og havde altid nogle jagthunde. Han gik også op i travheste, og havde licens til at køre løb på travbanen. Endvidere havde han også vognmandsforretning, opkøbte og sorterede kartofler. Han byggede mekanikerværksted og startede det op med ansatte mekanikere på en grund ved siden af sit murerfirma. Jo Anders var en foretagsom mand, der ikke ligefrem færdedes i stilhed. Han var fra Byrsted, de var en stor familie, 10 brødre og 1 søster, et helt fodboldhold. Jeg har ved en idræts- uge set dem spille opvisningskamp, søsteren var målmand. Anders og hans kone Klara havde tre børn: Lilly, Ellen og Ole.

Nu kommer vi til Søren Simonsens landejendom⁴⁶. Det er den sidste på den side af vejen. Det var en pæn lille ejendom, nok kun på 10 tdr. land. Søren havde et par gule fjordheste, som han var meget stolt af, havde 5 - 6 køer plus ungdre og nogle grise. Søren havde ord for at være en dygtig landmand. Han var nok datidens skraldemand, da det var ham, der kørte folks møddinger væk. Der var jo ikke træk og slip dengang; man sagde han avlede nogle store roer!. Sørens første kone Cecilie døde alt for tidligt af tuberkulose fra deres lille pige Ebba. Det var Ebba, der om morgenen kom hen og blev sat op i fodenden af min seng, medens Søren malkede og fodrede sine dyr. Sørens anden kone hed Anna og med hende fik han datteren Karen. Søren omkom senere ved en tragisk ulykke, hans elskede heste løb løbsk med en slåmaskine og løb hen over ham. Han var dræbt på stedet!

Marie og Knud Buus fra Haverslevgård i Molbjerg til deres otium, deres søn Niels har overtaget gården.

Nu kommer der en våd engstrækning ud til Katbakken. Neden for denne pibler vandet op af jorden, og danner et vandløb, der løber gennem byen hen forbi gadekæret ud over engene nord for byen mod Aalborg, og kaldes Hasseris Å, der jo så har sit udspring på engen neden for Katbakken. Efter en kæmpe indsats af byens og egnens borgere i 1938/40 blev engen drænet, og efter et stort jordarbejde, omdannet til byens meget flotte stadion. På den anden side af vejen ud af byen, ligger der som det sidste hus et stort nyt rødstens hus med kvist⁴⁷, bygget af

Det næste hus ind mod byen er et mindre hus⁴⁸, med et ret stort baghus. Der bor en gartner, jeg mener han hed Lars Buus. Han havde købt ca. 2 tdr. land af Anders Ølands gård, hvorpå han drev gartneri og

⁴⁴ Nibevej 177

⁴⁵ Nibevej 173

⁴⁶ Harrildvej 1

⁴⁷ Nibevej 160

⁴⁸ Nibevej 162

havde plantet en del kirsebærtræer. Disse arealer gik op over noget af det, der i dag er bydelen Søndervænget.

Så kommer Anders Vævers gård⁴⁹. Det er en lidt besværlig gård at drive, da der ikke er ret meget jord hjemme ved gården. Markerne ligger fra 1/2 til 1 km fra gården, fra nuværende Nibevej og østpå helt ned til gammel Viborgvej, men det er en god gård. Det var et sted, jeg kom meget i mine drengeår. Det var også der, jeg tjente min første sommerløn som vogterdreng. Jeg var 12 år og fik 125 kr. for sommerhalvåret. Det var nok almindeligt til en dreng. Der var så det pudsige ved det, at min mors broder Jens Haase havde nævnt over for Anders Væver, han syntes det var en lille løn, han havde givet mig. ”Nå men så må a jo tenk på ham når han skal konfirmeres”. Det gjorde han jo så, jeg fik 100 kr. i gave. Jeg boede hjemme ved mor, men skulle have kosten på gården. De dage jeg ikke skulle i skole, mødte jeg kl. 7, så havde pigen, som hed Dagny, malket køerne og karlene muget ud i stalden. Så skulle jeg have de 12 – 14 køer ud af stalden og have dem koblet til hinanden, 4 i hver række og efter hinanden, og så trække dem ud på marken, enten ud af vejen mod Sørup eller ud af vejen mod Estrup, hvor de blev sluppet løs i indhegningen. Sidst på eftermiddagen skulle jeg ud og fange dem og trække dem hjem til malkning. Det klarede Dagny, jeg skulle så fodre og give kalvene mælk. Jeg hjalp så ellers til med alt forefaldende arbejde. Det var mig, der skulle holde gårdspladsen ren. Det var noget af et arbejde, da den var brolagt med piksten hvor imellem der groede en masse græstotter, som jeg kravlede og skrabe op. Der var ikke opfundet sprøjtemidler dengang. Jeg kørte også skiftevogn med hestene når vi kørte møg og roer. Det foregik på den måde, at der var en af karlene der læssede vognen hjemme i møddingen, så kørte jeg læsset ud til én, der havde læsset af, fik så det køretøj og kørte hjem efter et nyt læs. På samme måde når vi kørte roer. Jeg holdt meget af at køre med hestene. Det hændte et par gange, at hestene løb løbsk for mig. Vi var ved at køre kartofler hjem fra marken, Anders Væver var hjemme på kulepladsen og læssede af, og karlene var ude i marken og læssede vognene. Jeg kørte så i mellem. Jeg havde lige fået læsset af og drejede ud på Estrupvej og så gik der panik i hestene, de satte af sted i fuld galop, jeg kunne slet ikke holde dem; det kunne karlene nu heller ikke når de blev løbske for dem, men den her gang satte de af sted den rigtige vej ud af byen, og jeg fik dem også drejet ind på den rigtige mark. Det gav et ordentlig bump, da de satte over den heldigvis ikke særlig dybe grøft. Da vi kom ind på marken og det blev op af bakken så gad de pludselig ikke mere og faldt helt til ro, så det igen var mig, der fik kommandoen, så vi kørte stille og rolig hen til hvor karlene havde læsset et læs og jeg fik det spand heste og kørte hjemad. Da jeg var kommet halvvejs hjem, mødte jeg Anders Væver, der kom halsende på cykel. ”Så stærk må do et kyr en næen gång”, sagde han til mig, men han vidste udmærket godt at det ikke var mig der bestemte farten, men han havde ligevel været bekymret for, hvordan det var gået mig, da han så hestene løb løbsk med mig.

Der var en gang hestene løb løbsk, da kunne det have gået helt galt. Vi var på vej hjem ad Estrupvej med et læs roer, jeg havde fået lov til at køre hestene og sad på forsmækken af vognen, karlen som hed Erik sad på bagenden af vognen med benene bagud og fik sig en pibe tobak. Erik råbte så til mig at jeg gerne måtte lade hestene trave, så vi kunne komme lidt hurtigere hjem til middag. Det gjorde jeg så. Der skete så det, at vi må have kørt over en sten på grusvejen, vognen gav et hop så den forsmæk jeg sad på hoppede af, og jeg faldt ned på stjert og hammel bag hestene, der blev bange og løb løbsk. Det gik i fuld galop ned mod byen. Jeg lå og klamrede mig til hammelen og kunne ikke gøre andet, hestens bagben susede op omkring mig og roerne trillede ned over mig. Erik, der var klar over hvor galt det kunne gå, sprang af vognen og halede sig hen langs vognen, fik fat i seletøjet og hestene drejet ind på marken ved gården og fik dem stoppet. Jeg var faldet af, da vi drejede fra vejen ind på marken, hvor der var en skrænt, og i den voldsomme fart slynget ud mellem hjulene uden at få en skramme. Ja, der må have været en engel med mig; der var ikke nogen der kunne forstå hvordan jeg var kommet godt fra det. Jeg var rystet, og løb grædende hjem til min mor. Dagen efter kørte jeg igen med heste.

Det næste hus vi kommer til er bageren⁵⁰. Hans ejendom ligger på hjørnet af vejen til Estrup. Der er bageri, forretning og konditori. I bageriet blev der lavet og bagt al slags brød, der så blev solgt i forretningen. Der blev også kørt landture med brødvogn flere gange om ugen, først med en Ford 30, senere, da krigen kom, med heste for vognen. Det var to lette heste, Ellen og Claus, Hølgår Lassen som brødkusk. I bageriet hjalp svenden bager Søren. Han var en munter fyr og en utrolig god målmand på

⁴⁹ Nibevej 164

⁵⁰ Estrupvej 2

fodboldholdet. Når der kom nogen, der gerne ville have kaffe på konditoriet, gik man ind i forretningen og sagde hvad brød man ville have, det blev så serveret til kaffen. Det hændte jo også efter en fodboldkamp, at hele flokken mødte op til wienerbrød og sodavand. En vinter, hvor der var en del sne, sendte bageren sommetider bud efter mig, når han skulle på landtur. Så løb jeg ud med brød til de ejendomme, der lå lidt afsides. De skulle jo alle have et rugbrød, stort eller lille, som husstanden nu var og til nogle havde jeg også en pose wienerbrød med. Ville de ikke have det, tog jeg det bare med tilbage. En aften vi var på vej hjem, kørte vi fast i sneen i Gammel Viborgvej-Estrupvej krydset og måtte lade Ford'en stå og så gå hjem. Bageren fik så en af Anders Vævers karle til med et par heste at følge med ham ned efter bilen og få den slæbt hjem. Når jeg havde været med på sådan en tur, fik jeg et par poser brød med hjem. Under besættelsen blev det svært at bage godt brød, da mel var rationeret. Bagerne gjorde det jo så godt de kunne, men der var godt nok noget brød, der i folkemunde fik en mærkelig betegnelse, jeg husker ”Gummistang med slidbane”.

Bager S. C. Andersen og hans kone Marie havde to børn Fransi og Hugo. De var to tre år yngre end mig. De flyttede fra byen, da de blev voksne. Bageren gjorde en stor indsats for byens unge, både som gymnastikleder og fodboldtræner. Han var også meget aktiv, da den nye fodboldbane blev lavet på den sumpede eng, og med til at få ryddet op og lavet stier på Katbakken.

Nabohuset op ad Estrupvej, et lille gammelt hus⁵¹ købte bageren og havde lejere i det nogle år. Det hus blev, da de ville stoppe med bagerforretningen, restaureret og blev et pænt lille hus hvor de boede på deres ældre dage. Dette hus er det sidste på denne side af vejen.

På modsatte side ligger møllehuset⁵². Der bor møller Fuglsang og hans kone og deres søn Niels. De er gamle og Niels er voksen. Som jeg husker det, er huset en lang lav bygning med hestestald i enden. Bag huset er der en stor plads over til møllen, der ligger på bakken. De landmænd, der ikke har fået elektricitet lagt ind, kommer til møllen og får deres korn malet. Jeg har været inde og set, når det hele kørte. Var der god vind, spændte landmanden fra og gik ind til Mølle-Stine for at få en tår kaffe, mens kornet blev malet, så de kunne få det med hjem. Stine havde

astma og døjede med at få luft. Hun havde noget sort pulver, som hun hældte op på en tallerken og satte ild til; det udviklede så en sort røg, som Stine indåndede, og som hun fik et forfærdelig hosteanfald af. Det må jo åbenbart have hjulpet på hendes vejrtrækning, siden hun gjorde det. Alle fik efterhånden elektricitet, så der var ikke mere brug for møllen der blev sat i stå. Den gamle møller var død, Niels gik og hjalp til ovre ved bageren. Han var ikke rask og kunne pludselig falde om med krampe og fråde, blev helt blå i hovedet. Vi stod nogle drenge og talte med Niels da han fik sådan et anfald, vi blev meget forskrækkede. Anders Øland kom i det samme forbi med sine køer, han lod køerne gå og løb hen til Niels og fik hans skjorte knuppet op i halsen og passede på, han ikke slog hovedet. Det var en slem oplevelse. Der var én, der havde fanget køerne. Niels fik det efterhånden værre, nok også psykisk. Hans moder blev bange for ham og turde ikke have ham boende. Han blev indlagt på åndssvageanstalten i Vodskov. Hvert år lige før sin fødselsdag sendte Niels et brev til sin ungdomsven Carl Haase og mindede ham om fødselsdagen. Carl Haase sendte så en kasse cigarer til Niels. Møllen er væk og der hvor møllehuset lå har Lauritsen familien el-forretning.

Ved siden af møllehuset, på et hjørne af den store tømrerplads, der hørte til Jens Haases foderstof og snedkerforretning, har Johanne og Carl Haase bygget hus⁵³. Johanne er syerske og Carl er snedker og nok førsteemand i faderens forretning, og som den ældste søn skulle han nok have overtaget snedkerværkstedet. Carl

⁵¹ Estrupvej 2D

⁵² Estrupvej 3

⁵³ Estrupvej 1

blev desværre syg af tuberkulose, som var en slem sygdom. Efter en lang periode kom han igennem og blev nogenlunde rask. Nogle år senere byggede han nyt hus på møllebakken og derfra startede han sammen med lillebroderen Ove en ny snedkerforretning op, da den gamle forretning var blevet solgt. Johanne og Carl fik ingen børn. Carl var i en årrække sognefoged og sad også i sognerådet. Ovennævnte tømmerplads, var det sted snedkerne stod og huggede tømmer til, når de skulle bygge et hus. Det foregik med håndkraft: sav, økse og stemmejern. Der stod altid store stabler af tømmer og brædder på pladsen, det var en herlig legeplads for vi børn. Hjemme på værkstedet havde man godt nok el-drevne maskiner. Det var der man lavede vinduer, døre, køkkener og andet finere snedkerarbejde. Foderstofforretningen blev senere flyttet hen på tømmerpladsen og sønnen Otto Haase og hans kone drev den i mange år. De havde samtidig overtaget Carls gamle hus. De fik 3 børn: Svend, Knud og Susanne. Foderstofforretningen blev senere flyttet uden for byen og grunden bebygget med nuværende Haases Gaard.

Det næste hus vi kommer til er vognmand Sørensen⁵⁴, også kaldet fragtmanden. Han har en lastbil og kører det smør som mejeriet har lavet til Aalborg, hvor det inden krigen for det meste blev eksporteret til England, og på hjemvejen har han varer med til brugs og købmænd. Senere fik han en større bil og kørte med alt andet. Sørensen og hans kone Kristine fik en søn, de kaldte Børge. Han var et år yngre end mig. Ham har jeg leget meget med, da vi var børn. Børge overtog forretningen efter sin far, og det var ham, der, da vi blev voksne og jeg var blevet landmand, kørte mine grise til slagteriet. Børge og hans kone Vera fik tre sønner: Bjarne, Troels og Mogens. Børge døde desværre alt for tidlig, i sin bedste alder. Vognmandsforretningen ophørte, Vera blev boende med drengene, til de havde fået deres uddannelse og de to store flyttede hjemmefra. Mogens overtog det store hus med garager og Vera flyttede i et mindre hus.

Over for forsamlingshuset ligger der et ældre hus; der bor Andersine⁵⁵. Hun er ugift, hendes broder Julius bor ved hende. Han har været gift med en finne, med hvem han har en datter. De har haft en ejendom på Præstevangen, men er blevet skilt, ekskone og datter er flyttet til Aalborg. Julius var en meget dygtig arbejdsmand.

Lidt tilbage ved det nuværende Smedevænge ligger der nogle huse. Anders Klitgård og hans kone bor der⁵⁶, de er gamle, har haft en gård ned efter Guldbæk til. Det er noget sølle med dem. Anders' kone har været syg i mange år og sengeliggende, de vil ikke have hjælp fra nogen, Anders vil selv passe sin kone. Det var ikke godt, der var en meget ubehagelig lugt i deres hus. Ja det lyder ikke godt, der blev sagt at der groede mos på den syge kone. Det fandt man ud af, da hun døde.

I et af de andre huse⁵⁷ boede en enke, hun hed Inger Winter og havde familie i Vokslev, der besøgte hende. Da hun døde, blev huset overtaget af Buuel og Holt Jens Peter! Ja, det var de navne jeg kendte dem under. De havde haft den gård der ligger ved vejen til Byrsted. Deres datter var gift med Kristian Aarup fra Abildgaarden. Deres søn Anæus havde en ejendom på Tranten. Holt Jens Peter var rigtig god til at bruge en le; der var mange, der havde bud efter ham, når plænen skulle slås. Det var ikke blevet almindelig med plæneklipper dengang. Knud Buus var vist den eneste der havde en. Den lånte mor, så det var mit arbejde at slå plænen. Jeg fik et par drenge spændt for, så legede vi hest. Jeg kunne ikke selv skubbe den.

Det næste hus er et gammel stråtækket hus. Der er lade i den ene ende så der har nok været landbrug til i gamle dage. I huset bor Marie Granat. Hun er enke, har 4 sønner og 1 datter der alle er voksne, så har hun taget to drenge i pleje: Karlo og Poul Henry, dem har jeg leget med. Ved dem bor en arbejdsmand, der hedder Andreas Binderup. Mange år senere overtager sønnen Anton Granat huset sammen med sin kone Gerda. Huset bliver restaureret med cykelforretning i den gamle lade, og står i dag som et rigtigt pænt hus.

⁵⁴ Nibevej 172

⁵⁵ Nibevej 174

⁵⁶ Smedevænget 6

⁵⁷ Nibevej 176

Ovre bag Marie Granats hus⁵⁸ ligger der et lille gammelt hus med stråtag⁵⁹. Der bor Søren Øland, han var nok ringer og graver. Det var da ham, der ringer solen ned, husker jeg. Jeg har været med ham oppe i kirketårnet, og set den flotte udsigt, men det var hårdt for et par barneører at være oppe i tårnet, når der blev ringet. Senere kom der en enkemand til at bo i det gamle hus. Han var saddelmager og lavede og reparerede seletøj til heste. Det var der meget arbejde med dengang. Sadelmageren var en stille mand, som vi ikke så meget til. Han var kendt under navnet Jens Albert. Nu her mange år senere står det gamle hus rigtig pænt, velholdt og som det eneste i byen med stråtag.

Nede ved vejen gennem byen ved siden af onkels købmandsbutik har den gamle smed bygget et stort flot rødstens hus⁶⁰ med kvist på. Ja det var der, jeg gik ind og legede med mine træheste, og der jeg fik mit første bekendtskab med en radio! Det var nu ikke fordi han var så gammel, smeden, han havde gang i mange ting og ejede også de par værksteder hvor Jakob og Anders arbejdede. Senere solgte han til dem. Smeden byggede senere et hus over for bageren kaldet Dalbo og i det andet hus blev der lavet Tatol forretning som så blev lejet ud til Katrine Lund, der var gift med Richart Lund, der var mejerist. Fra det nye hus gav smeden sig til at sælge gas på flasker. Pudsigt nok blev han nu mest kendt som Tatol-smeden. Ja, det var også ham, der skrev Øster Hornum sangen. Tatol blev senere lukket og huset solgt som almindelig bolig. Den næste ejer lavede Bodega. Huset kom efterhånden til at se noget forfaldent ud. Men nu i 2005 er det blevet frisket op og ser rigtig flot ud. Der er nu lavet Frisør Salon af ny ejer.

I svinget mod Guldbæk, der ligger smedeværkstederne⁶¹, hvor Jakob og Anders og deres svende arbejder. Spændende at se, hvad de kan få ud af det gloende jern, når de hamrer løs på det og laver hestesko. De kan godt blive noget arrige, når de skoer heste, der ikke vil stå ordentlig. Det er tydeligvis hårdt arbejde.

Skrevet 2005 af Verner Andersen

⁵⁸ Nibevej 178

⁵⁹ Smedevænget 10

⁶⁰ Nibevej 180

⁶¹ Øster Hornumvej 2